

**Filologijos
fakultetas**

**Kauno
fakultetas**

Vilniaus universiteto Lietuvių filologijos studentų mokslinė konferencija

GENERALINĖ REPETICIJA

PRANEŠIMŲ ANOTACIJOS

2024 m. gegužės 8 d., VU Filologijos fakultetas, Universiteto g. 3, K. Donelaičio aud.

Konferencijos organizacinis komitetas

Doc. dr. Vilma Zubaitienė
Doc. dr. Rita Baranauskienė
Stud. Gabija Kišonaitė
Stud. Eglė Navickaitė
Stud. Marta Smaliukaitė
Stud. Tomáš Stefanovič
Stud. Arnoldas Tarvydas
Stud. Eglė Tauraitė
Stud. Aušrinė Tverskytė

Radvilė Bartkutė

Lietuvių filologija, 4 kursas

Icchoko Mero kūrybos vertinimas Atlydžio laikotarpiu

Pranešime pristatomas Icchoko Mero kūrybos vertinimas 6–7 dešimtmečiais, remiantis Lietuvos literatūros ir meno archyve aptiktais žurnalų *Pergalė*, *Jaunimo gretos*, Valstybinės grožinės literatūros leidykos redakcijų ir recenzentų asmeninių fondų dokumentais. Tyrimu siekiama atskleisti I. Mero kūrybos vertinimą, kuris vyko to meto institucijų viduje. Parodyti, kaip Atlydžio laikotarpiu iš ideologinių pozicijų interpretuojama Holokausto tema vidinėse redakcijų recenzijose, susitikimų protokoluose, recenzentų laiškuose. Taip pat pristatyti iki šiol lietuvių literatūros tyrimų lauke netirtus archyvinis dokumentais, kurie liudija apie vieną pirmųjų rašytojo susirašinėjimų su redaktorais.

Gabrielė Brazaitytė

Lietuvių filologija, 4 kursas

Netipiniai žodžių darybos būdai lietuvių neologijoje ir teorinė integracijos į darybos sistemą galimybė

Nors lietuvių kalbotyroje daryba laikoma griežtai morfemine (t. y. dariniais laikomi tik morfemų ribų paisantys, darybos pamata, formantą ir darybos reikšmę turintys žodžiai), naujosios leksikos, užfiksuotos Lietuvių kalbos naujažodžių duomenyne, tyrimai ir šnekamosios kalbos stebėseną indikuoja vartosenoje atsirandant netipinės (submorfeminės – morfemų ribų nepaisančios) darybos būdų: klipingą, abreviaciją, leksinę kontaminaciją. Nors lietuvių kalbotyros tradicija dėl nesistemingumo leksinės kontaminacijos nepriskiria darybos sistemai, naujausi užsienio mokslininkų darbai ir empirinės medžiagos tyrimas atskleidžia egzistuojant fonetinius kontaminantų darybos dėsningumus, pagal kuriuos kontaminantai skirstytini į tipus ir potipius. Tai leidžia daryti prielaidą, kad kontaminacija, nors nesisteminga, yra dėsninga, todėl tyrinėtina kaip galimas darybos būdas. Taip pat aptariamas abreviatūrų kaip žodžių statusas, aprašomas ir pavyzdžiais iliustruojamas abreviatūrų leksikalizacijos procesas. Taigi pranešime pristatomi submorfeminių darybos būdų dėsningumai, aptariama teorinė submorfeminių darybos būdų integracijos į darybos sistemą galimybė.

Austėja Čaikinaitė

Lietuvių filologija, 4 kursas

Mitas Juditos Vaičiūnaitės draminiuose tekstuose

Šiame pranešime yra nagrinėjamos lietuvių dramaturgės Juditos Vaičiūnaitės pjesėse išskylančios mito variacijos. Yra siekiama parodyti, kaip mitas funkcionuoja ir yra interpretuojamas ir kokią prasmę įgauna šios dramaturgės kūrinuose. Siekiant šio tikslo yra nagrinėjamos trys pjesės iš rinkinio „Pavasario fleita“ – „Kassandra“, „Apsiaustis“ ir „Pavasario fleita“ Michelio Vinavero metodu telkiant dėmesį į veikėjų verbalinę raišką, poetinius intarpus ir didaskalijas. Tiriant buvo pastebėta, kad visi nagrinėti dramos kūriniai skirtingais lygmenimis perima ir interpretuoja mito reiškinių.

Agnietė Čepėnaitė

Lietuvių filologija, 4 kursas

Jono Jaknavičiaus „Ewangelie polskie y litewskie“ ir Mikalojaus Daukšos „Postilla Catholica“ perikopių ryšiai

Pranešime analizuojama dešimt sutampančių Jono Jaknavičiaus 1647 metų „Ewangelie polskie y litewskie“ ir Mikalojaus Daukšos „Postilla Catholica“ perikopių, siekiant nustatyti ir įvertinti jų ryšius. Perikopėse ieškota panašumų ir skirtumų, kuriuos atskleidžia tekstų fonetikos, morfologijos, leksikos ir sintaksės sutaptys ir skirtys, taip pat – lyginimas su vertimo šaltiniais (Jakubo Wujeko „Postilla Catholica Mniefza“ ir „Ewangelie i epistoły...“). Nors Jaknavičiaus perikopėse daryta nemažai keitimų – sisteminių, atsiradusių dėl skirtingų kalbos variantų bei laiko skirtumo, nesisteminių, t. y. subjektyvių autorinių, bei nulemtų vertimo šaltinių skirtumų, rasti perikopių panašumai leidžia identifikuoti Jaknavičiaus rėmimąsi Daukšos verstomis perikopėmis.

Linas Daugėla

Lietuvių filologija, 3 kursas

Alfonso Nykos-Niliūno kritiniai vertinimai: diskusijos su Henriku Radausku

Pranešime aptariamos Alfonso Nykos-Niliūno recenzijos apie Henriko Radausko, su kuriuo jį siejo intensyvus literatūrinis dialogas, kūrybą. Aiškinamasi, kokie moderniosios poezijos vertinimo kriterijai iškeliami šiose recenzijose, kaip juos siekiama įtvirtinti. Renkamasi aptarti skirtingo laiko recenzijas, pavyzdžiui, „Henriko Radausko grįžimas“ – 1951 m., „Žodis pomirtinei Radausko knygai“ – 1971 m.

Taip pat nagrinėjami ir šiuos vertinimus leidžiantys įkontekstinti abiejų poetų laiškai, kuriuose formuojasi požiūris į tam tikrus autorius, lietuvių kultūros raidą, fiksuojamas skaitymo dienoraštis.

Dovilė Gavelytė

Lietuvių filologija, 4 kursas

Lietuvių ir latvių kalbų manipuliatyvinės ir kauzatyvinės konstrukcijos Naujojo Testamento vertimuose (1685 m. ir 1727 m.)

Pranešime pristatoma kauzatyvinių ir kitų manipuliatyvinių veiksmažodžių konstrukcijų vartoseną XVII a. pab. ir XVIII a. prad. lietuvių ir latvių kalbų tekstuose. Šios konstrukcijos per amžius keitėsi: dalis konstrukcijų tapo nebe produktyvios, pakito pagrindinių veiksmažodžių argumentų struktūra arba semantinė funkcija sakinyje. Kauzatyvų aspektu daugiausia tyrinėti 16–17 a. tekstai, vėlesniuose lietuvių kalbos tekstuose pavartotos konstrukcijos iki šiol tirtos nebuvo. Šiame darbe dėmesys skiriamas E. Gliko Naujajam Testamentui, kurio dalys jau yra tirtos (Pakerys, 2019) ir 1727 m. Naujajam Testamentui lietuvių kalba, kuriame pavartoti kauzatyvai šiame darbe tiriami pirmą kartą. Darbe tiriamos manipuliatyvų ir kauzatyvų konstrukcijos, kurios literatūroje nėra nuosekliai atskirtos, nes nurodo veiksmų priežastingumą ir sakiniuose yra reiškiamos panašiai.

Tiriami manipuliatyvai *liepti, įsakyti, uždrausti, prašyti* ir *pavēlēt, aizliegt, lūgt* bei kauzatyvai *leisti, versti, duoti* ir *ļaut, laist, likt, dot, spiest*. Aprašytas jų vartojimas sakiniuose ir komplementiniai veiksmažodžių argumentai.

Iveta Ivanauskaitė

Lietuvių filologija, 4 kursas

Lietuvių avangardo poemų santykis su romantinės poemos architektu

Pranešimo tikslas: remiantis Gérard'o Genette'o architektualumo koncepcija, įvardijančia ryšį tarp teksto ir žanrinio modelio, ištirti, kokio pobūdžio dialogą lietuvių avangardo atstovų – keturvėjininkų – poemos mezga su romantinės poemos architektu. Pastarasis rekonstruojamas remiantis Ričardo Pakalniškio atliktais žanriniais tyrimais, kanoninių lietuvių romantinių poemų (Maironio, Antano Baranausko) skaitymais ir jas aptariančiais kritiniais straipsniais, atskleidžiančiais romantinėms poemoms keltus lūkesčius. Darbo tikslui pasiekti išgryninami svarbiausi romantinei poemai būdingi teminiai ir formalieji bruožai bei stebima, kaip jie reiškiasi keturvėjininkų poemose. Didesnis dėmesys skiriamas toms avangardinėms poemoms, kurios paratekstais (antraštėmis ir / ar paantraštėmis) priskiriamos romantinės poemos žanriniam modeliui. Tyrimu siekiama parodyti, jog lietuvių avangardo poemų santykis su romantinėmis įvairialypis: pristatomi atvejai, kuomet tiriamuose keturvėjininkų tekstuose romantinės poemos architektas išlaikomas, transformuojamas arba paneigiamas.

Smiltė Ivanovaitė

Lietuvių filologija, 4 kursas

Lietuvos gyventojų kalbinės nuostatos rusų kalbos atžvilgiu

Šio pranešimo objektas yra Lietuvos gyventojų kalbinės nuostatos rusų kalbos atžvilgiu. Tyrimo tikslai – išsiaiškinti, kokios yra lietuvių kalbinės nuostatos rusų kalbos atžvilgiu ir kaip jos pakito arba, atvirkščiai, nepakito lyginant duomenis su Lietuvos sociolingvistų atliktu tyrimu 2022 m. prieš prasidedant Rusijos karui Ukrainoje. Taip pat atkreipiamas dėmesys ir į tai, kokią įtaką kalbinės nuostatos daro kalbos vartojimui ir pritaikymui. Tyrimui atlikti pasitelkiami penki kokybiniai pusiau struktūruoti interviu su Vilniaus ir Mažeikių gyventojais bei kiekybinės internetinės apklausos anketa, kurią užpildė 200 dalyvių. Tyrimų rezultatai atskleidė, kad daugumos tiriamųjų kalbinės nuostatos dėl karo Ukrainoje iš teigiamų perėjo į neigiamas, kai kurių nepasikeitė ir išliko teigiamos, neigiamos arba neutralios, tačiau nemažai tiriamųjų turi mišrius įsitikinimus, kurie tam tikruose kontekstuose atspindi dvigubas nuostatas. Ši tema yra nauja ir aktuali, nes sociolingvistinių tyrimų yra atlikta iki prasidedant Rusijos karui Ukrainoje, tačiau naujų duomenų kol kas nėra, todėl šis tyrimas gali būti įdomus ir naudingas tolimesniems sociolingvistiniams moksliniams darbams.

Samanta Kalinauskaitė

Lietuvių filologija, 4 kursas

Neįgalus kūno problemika: Vytautės Žilinskaitės „Kelionė į Tandadriką“

Pranešime nagrinėjamas neįgalus ir deformuoto kūno vaizdavimas Vytautės Žilinskaitės žaislų maginės fantastikos apysakoje *Kelionė į Tandadriką* (1984). Kūrinio personažai yra sugadinti ir dėl to nebereikalingi žaislai, išmesti jie suranda tokio paties likimo bendražygius, susibūrę steigia savotišką bendruomenę, ima dalintis istorijomis. Pranešimo tikslas – analizuoti gyvenamojo, pagrindines gebas prarandančio kūno patirtis, kurios reiškiasi kalba. Remiantis naujausiais negalios fenomeną tyrinėjusių autorių darbais, nagrinėjama, kaip apysakoje kuriami negalios pasakojimai, parodomoji laikysena ir atrandama tikroji tapatybė. Kreipiant dėmesį į žaislų maginės fantastikos kontekstą, svarstoma, kodėl negalios diskursą paranku kurti būtent per nenorminę žaislų kūno patirtį. Šiuo pranešimu siekiama naujai perskaityti ir aktualizuoti Vytautės Žilinskaitės literatūrą vaikams, kreipiant žvilgsnį ten, kur krypsta pati kūrinio tematika, – į kitų valioje atsiderusių sutvėrimų paveikimo, menkėjimo ar sunaikinimo procesą, atveriantį kalbėjimą apie žmogaus pažeidžiamumą, negalėjimo universalijas įvairiose gyvenimo srityse.

Monika Kazabuckaitė

Lietuvių filologija, 3 kursas

Autorius ir redaktorius: vieno R. Gavelio apsakymo raida

Ričardas Gavelis daugeliui žinomas kaip vienas pirmųjų vėlyvojo sovietmečio autorių, veikalo (*Vilniaus pokeris*, 1989) leidybos procese atsisakiusių redaktoriaus. Visgi, ankstyvoji šio rašytojo kūryba buvo veikiamą redaktoriaus ir redagavimo tradicijos. Lietuvos literatūros ir meno archyve esama R. Gavelio apsakymų ciklo *Įsibrovėliai* (1982) versijos su leidyklos redaktoriaus ir autoriaus taisymais, pastabomis, per kuriuos reiškiasi šių dviejų literatūros genezės agentų dialogas. Tyrimui pasirinktas vienas ciklo *Įsibrovėliai* apsakymas, taip pat publikuotas periodikoje. Siekiama iširti apsakymo teksto genezės procesą, teksto raidos agentų – autoriaus ir redaktoriaus – sąveikos dinamiką. Tyrimui pasitelkiama tekstologinė prieiga ir keletas humanitariniams tyrimams skirtų skaitmeninių įrankių.

Greta Končiūtė

Lietuvių filologija, 4 kursas

**Magiškojo realizmo variacijos Sauliaus Tomo Kondroto
ir Ričardo Gavelio romanuose**

Magiškojo realizmo etiketė prilipinta Antanui Vaičiulaičiui, Jolitai Skablauskaitei, Jurgai Ivanauskaitei bei keletui kitų rašytojų, į kurių gretas taip pat įsirašo Saulius Tomas Kondrotas ir Ričardas Gavelis. Pranešime tiriama, kokiems tikslams rašytojai meniniam pasauliui kurti pasitelkia magiškąjį realizmą romanuose „Ir apsiniauks žvelgiantys pro langą“ ir „Sun-Tzu šventame Vilniaus mieste“. Kūriniai interpretuojami remiantis ne tik magiškojo realizmo teorija, pateikta Maggie Ann Bowers veikalė „Magical Realism“, bet ir įtraukiami tokie kontekstai kaip karnavalinis juokas ir okupacija. Tai atskleidžia šio romano krypties sąsajas ir skirtumus su minėtais kontekstais, rodo magiškojo realizmo raiškos galimybes, todėl, nors analizuojant kūrinius remiamasi kitų atliktais tyrimais, naujos įžvalgos gali papildyti tyrimų lauką.

Gabija Mackevičiūtė

Lietuvių filologija, 4 kursas

Pramanytų vietovardžių vertimas iš anglų kalbos į lietuvių George'o R. R. Martino knygu serijoje „Ledo ir ugnies giesmė“

Šiame pranešime tiriamas fikcinių vietovardžių, neologizmų, vertimas iš lietuvių kalbos į anglų ir verčiamų vietovardžių reikšmės atskleidimas. Tyrimui atlikti analizuojami pirmieji trys George'o R. R. Martino knygu serijos *Ledo ir Ugnies giesmė* romanų vertimai. Kadangi fantastinėje literatūroje dažnai išgalvojami vietovardžiai, kuriems suteikiamos naujos, su žodynais nesutampančios reikšmės, tyrimu siekiama atskleisti, koku būdu verčiami vietovardžiai išlaiko juose užkoduotą reikšmę, ir koku būdu verčiami vietovardžiai reikšmę praranda. Tyrime buvo atlikta kiekybinė analizė: analizuojami visi romanuose esantys vietovardžiai, kad būtų galima gauti tikslius vertimo atvejų duomenis, ir kokybinė analizė: buvo išsamiai analizuojami dešimties dažniausiai pasikartojančių vietovardžių vertimai. Šis darbas gali būti aktualus vertėjams bei vertimo studentams, grožinės literatūros redaktoriams ir visiems, besidomintiems žodžių, neturinčių tikslių žodyninių atitikmenų, vertimu. Taip pat jis gali būti įdomus tiems, kurie domisi fantastinės literatūros vertimais.

Daiva Misiūnaitė

Lietuvių filologija, 4 kursas

Blogio anatomija Ričardo Gavelio romane „Vilniaus pokeris“

Šiame pranešime, kuris paremtas bakalauro darbu, bus pristatomas blogio tinklas, kuris atsiskleidžia Ričardo Gavelio romane „Vilniaus pokeris“. Darbo tema – blogio anatomija – savyje talpina metaforą, kuri reiškia blogio prigimtį, ištakas, sandarą bei raišką. Kadangi blogio problematika yra neišsemiamą, šiame darbe bus apsiribota simboline blogio sandara bei raiška, remiantis totalitarinio blogio samprata bei talaus blogio apibrėžtimi. Tyrimo tikslas – pasitelkus teminės kritikos analizę atskleisti blogio apraiškų tinklą, kuris yra apraizgęs visą Vilniaus miestą ir jo gyventojus. Tiriamosios medžiagos ašį sudaro Z. Baumano ir L. Donskio knyga „Takusis blogis“, kurioje autoriai nagrinėja modernioje visuomenėje esantį blogį, Hannah Arendt veikalai „Totalitarizmo ištakos“ ir „Apie smurtą“, siekiant atskleisti blogio banalumą kasdienybėje. Taip pat pasitelkiamas Č. Milošo kūrinys „Ulro žemė“, kuriame Milošas pateikia savitą blogio sampratą, samprotauja, iš kur atsiranda blogis, bei kelia kitus su totalitarizmu susijusius klausimus. Tiriant pastebėta, jog blogis neturi vieno pavidalo. Jis gali būti ne tik aiškiai matomas ir kietas, bet ir takus kaip visur prasiskverbiantis skystis bei sunkiai apčiuopiamas. Daroma išvada, kad blogio matmuo yra esminis, jis turi ne vieną pavidalą ir jį keičia. Vilniaus gyventojai yra apipinti blogio tinklo, kuris yra regimas (taronai, balandžiai), užuodžiamas (pelėsių arba drėgnų lapų kvapas) bei juntamas (kanukų žvilgsniai, sekimas, kylančios nuojautos), iš keturių pasakotojų pabėgti ir išsigelbėti iš blogio pinklių apsupto Vilniaus pavyksta tik Stefanijai.

Darbas gali būti naudingas visiems, kas domisi šiuolaikine lietuvių literatūra, R. Gavelio kūryba arba konkrečiai romanu „Vilniaus pokeris“.

Milda Šimoliūnaitė

Lietuvių filologija ir reklama, 4 kursas

Žmogaus ir istorijos samprata Ievos Simonaitytės romane „Aukštųjų Šimonių likimas“ ir Danutės Kalinauskaitės romane „Baltieji prieš juoduosius“

Pranešime remiamasi komparatyvistine (N. Vaičiulėnaitė-Kašelionienė), fenomenologine (Eugen Fink) ir hermeneutine (Martin Heidegger, Hans Georg Gadamer, Paul Ricoeur) skaitymo prieiga. Šiuo tipologiniu komparatistiniu tyrimu grindžiama lietuvių literatūros kaip vientiso reiškinio samprata: atsisakoma skirstymo į Didžiąją ir Mažąją. Ievos Simonaitytės ir Danutės Kalinauskaitės romanuose žmogaus būtis suprantama panašiai – žmogaus gyvenimas saistomas šeimos, giminės, genties reikšmės, svarbi tautinė savivoka.

Simonaitytės veikėjų dramatiškas gyvenimas traktuojamas kaip likimo ir istorijos permainų išdava. Kalinauskaitės romane veikėjų gyvenimo istorijos perteikiamos kaip nenuspėjamo žaidimo rezultatas. Abi rašytojos daug dėmesio skiria moteriškumo sandui. Abiejuose romanuose išryškėja svarbi motinos ir dukters santykio semantinė linija. Pažymėtina, jog abiejuose romanuose istorija reiškiasi per veikėjų gyvenimo likimų vaizdavimą.

Aušrinė Tverskytė

Lietuvių filologija, 4 kursas

Vietos deiksės raiška šiaurės žemaičių kretingiškių šnektoje

Baigiamojo bakalauro darbo „Vietos deiksės raiška šiaurės žemaičių kretingiškių šnektoje“ pagrindu parengto pranešimo tikslas – pristatyti, kokiais deiktiniais žodžiais šiaurės žemaičių kretingiškių šnektoje konstruojama erdvė ir kokios gali būti deiktinių žodžių pasirinkimą lemiančios priežastys. Ši teritorija pasirinktu aspektu beveik netirta – egzistuoja tik kelios prielaidos apie deiktines žemaičių tarmės sistemas, prie kurių priskiriama ir kretingiškių šnekta.

Analizuojant 36 šiaurės žemaičių kretingiškių teritorijoje nufilmuotus vaizdo įrašus ir 783 tiriamosios teritorijos gyventojų užpildytas anketas, bandyta išsiaiškinti, kokia yra būtent šiaurės žemaičiams kretingiškiams būdinga deiktinė vietos sistema ir kas lemia deiktinių žodžių – rodomųjų įvardžių ir vietosrieveiksmių – pasirinkimą. Antrajame tyrimo etape, remiantis Robertos Roccas, Krisitiano Tylėno ir Mikkelio Wallentino (2019) atliktu tyrimu, dėmesys kreipiamas į semantines referento ypatybes (referentas: ‘gyvas’ / ‘negyvas’, ‘kenksmingas’ (‘plėšrus’) / ‘nekenksmingas’ (‘neplėšrus’), ‘didelis’ / ‘mažas’).

Atlikus tyrimą pastebėta, kad šiaurės žemaičiams kretingiškiams būdinga vietos deiktinė sistema skiriasi ne tik nuo bendrinės lietuvių kalbos, tačiau ir nuo literatūroje aprašytos žemaičių tarmės sistemos: artimajam rodymui dažnai pasirenkami deiktiniai žodžiai *šitas (-a)*, *šitai tas (-a)*, *čia*, *šitai*, o tolimajam rodymui – *tas (-a)*, *ten tas (-a)*, *ten*, *tenai(s)*. Tyrimo duomenų analizė taip pat parodė, kad deiktinių žodžių pasirinkimui svarbos turi ne tik fizinis ar psichologinis atstumas, bet ir semantinės referentų savybės, pavyzdžiui, referentams su ypatybe ‘gyvas’, ‘kenksmingas’ (‘plėšrus’), ‘didelis’ dažniau priskiriami tolimojo rodymo žodžiai nei referentams su ypatybe ‘negyvas’, ‘nekenksmingas’ (‘neplėšrus’), ‘mažas’.

Simona Vasilevskytė

Lietuvių filologija ir reklama, 4 kursas

**Moters vaidmuo Juozo Grušo dramų šeimos kolizijose:
„Tėvo ir sūnaus“ ir „Gintarinės vilos“ atvejis**

Pranešime, remiantis Aristotelio dramos teorija ir akcentuojant fabulos veiksmo varomąją jėgą – konfliktą, analizuojamos dvi J. Grušo dramos: „Tėvas ir sūnus“ ir „Gintarinė vila“. Vienas svarbiausių J. Grušo dramaturgijos motyvų – konfliktas, kurį šeimų kolizijose kursto moterys. Pirmojoje J. Grušo dramoje „Tėvas ir sūnus“ vaizduojamas tiesioginis konfliktas tarp tėvo ir sūnaus, o vėlyvojoje dramoje „Gintarinė vila“ J. Grušas kaip patyręs dramaturgas, prisitaikydamas prie sovietinės „bekonfliktiškumo“ teorijos, grįžta prie šeimos kolizijos, tačiau su „paslėptuoju“ konfliktu tarp tėvo ir sūnaus. J. Grušo dramose tiesiogiai grumiasi tik vyrai, tačiau būtent moterys išprovokuoja arba bando slopinti įsiplieskusius šeimų nesutarimus.